

פרשת ואתחנן (תשפ"ב)

ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב לך (ג', כ"ו)

פירש רש"י למענכם בשביל בני ישראל, שאתם גרמתם לי, וכן הוא אומר בתהלים (ק"ו, ל"ב) ויקציפו על מי מריבה וירע למשה בעבורם, שבעבור חטא מי מריבה לא זכה להיכנס לארץ ישראל. ולכאורה לפי פירוש זה הלשון של למענכם אינו מדויק כל כך, דלמענכם משמע בשבילכם דהיינו לתועלתכם ולטובתכם, אבל הכא לדברי רש"י משמע בעבורם דהיינו כתוצאה ממעשיהם כמו שאמר משה לעיל בפרשת דברים (א', ל"ז) גם בי התאנף ה' בגללכם, ושם מייירי בחטא העגל, שכתוצאה מחטא העגל התאנף ה' במשה. אבל כאן כתיב למענכם דמשמע לטובת בני ישראל.

והנה, משה רבינו התפלל להקב"ה שיכול להיכנס לארץ ישראל, ועיקר הטעם שרצה להיכנס לארץ הוא כדאיתא במסכת סוטה (י"ד, א') דהרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל, ואמר משה אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי. ואיתא בספרים שמה רבינו התפלל להקב"ה 515 תפילות שהוא הגימטריה של ואתחנן עד שאמר לו הקב"ה רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. וצריך להבין מה אמר משה להקב"ה בסוף כל התפילות שלא אמר מקודם שהקב"ה הוצרך לומר לו רב לך אל תוסף דבר אלי ועד עכשיו לא היה הקב"ה צריך לומר אל תוסף דבר אלי. ובמדרש תנחומא כתיב (פ"ג, ד') שמה התפלל להקב"ה ואמר ריבון העולמים, אתה קראתני משה עבדי כדכתיב בפרשת בהעלותך (י"ב, ז') לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא ועבד יכול לומר לרבו בסוף שש שנים אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי, איני מבקש למות, עכ"ד. ועל זה שפיר אמר הקב"ה למשה רבינו רב לך אל תוסף דבר אלי, דעד כאן לא בקש משה רבינו אלא להיכנס לארץ ישראל לעשות מצוות הארץ, אבל עכשיו בקש שלא ימות, דהיינו שיכול להמשיך להיות משה עבדי ומנהיג לבני ישראל, על זה אמר הקב"ה רב לך, וכמו שפרשו בגמרא סוטה (י"ג, ב') רב לך, רב יש לך ומנו יהושע, וכתב רש"י הגיע מלכותו של יהושע ואין לך מלכות נוגעת בחברתה. ואם היה משה נשאר מנהיג את ישראל לא היו יכולים להיכנס לארץ ישראל שיהושע היה צריך להכניסם לארץ, והוא אינו יכול להנהיג עד שמת משה רבינו. לפי זה מדויק לשון הפסוק שמאמר רב לך היה למענכם, שזה שאמר הקב"ה למשה רבינו אל תוסף דבר אלי היה ממש לתועלת ולטובת בני ישראל, דעכשיו יהיה יהושע מנהיג ויוכלו להיכנס לארץ ישראל. (נ.מ.)

פרשת ואתחנן (תשפ"ב)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ג' כ"ג)

ולא פירש באיזה עת. ויש לומר על פי דברי המפרשים בדברי יעקב אבינו בפרשת ויצא (כ"ט, ז') לא עת האסוף המקנה, דאם לא הגיע זמן ביאת המשיח לאסוף כל בני ישראל מגלותם, על כל פנים השקו הצאן ולכו רעו, יתן ה' פרנסה לבני ישראל. וכעין זה יש לומר גם כאן, דתיבות אל הויה בגימטריה זן, ולשון בעת ההוא לשון נסתר, דהיינו בשעה שבני ישראל יהיו בגלות, על כל פנים ואתחנן אל ה', שהקב"ה יתן פרנסה לבני ישראל. (בן לאשרי)

אני לדודי